

Ihmisen varhaishistoria

KuLu/Päivi Parkkonen

Warm up!

Listaa 5 tapaa, miten hankit ja valmistat ruokaa?

Entä, jos eläisit esihistoriallisella ajalla, miten hankkisit ruokaa?

Mitkä seikat tekevät ihmisryhmästä sivilisaation?

Ja alussa oli ihminen...

Ihmisen kehitysvaiheet:

Australopithecus-suku

Ihmisen varhaisin muoto, "Lucy"

Homo habilis

Kätevä ihminen

työkalut, alkupuhe, nyrkki-iskurit

Homo erectus

Pystyssä kävelevä ihminen

Levittäytyi Afrikan ulkopuolelle, tuli, keräily, riista, työkalut,

Homo neanderthalensis

Roteva, isot aivot, syrjäytyi

Homo sapiens

Viisas ihminen

Etevä, kätevä, kekseliäs, uskomukset (hautaus), puhe, luolat (luolataide), Venus-patsaat

Esihistoria

Mikä on esihistoriaa?

Ei kirjallisia lähteitä -> jäänteet

Historiallinen aika alkaa n. 3000eaa. ->
kirjoitustaidon synty

Sumerit Lähi-itä - > kirjoitus, kirjalliset lähteet

Mistä saamme tietoa esihistoriasta?

Jäänteet: luut, hiotut kivet, siitepöly, esineet, jäljet luonnossa..

Tulkinta (muuttuvaa)

Jäänteiden ajoitus? Ajoitusmenetelmät.

Vertailu

Rannan siirtyminen

Kerrostyyppi

Radiohiiliajoitus

Puun vuosirenkaat

Esihistoria
oppikirjatehtävä/silmäilevä
lukeminen
(ennalta/kertaus)

Silmäile oppikirjan kappale 1. esihistoriasta.

Lue pää- ja väliotsikot.

Katso kuvat ja lue kuvatekstit.

Silmäile olennaisiksi arvioimiasi tekstikappaleita pyrkien **hahmottamaan kokonaisuutta**.

Tavoite: luoda **ennakkomielikuva** opittavasta aiheesta, palauttaa mieleen aiemmin opittua.

Varaudu kertomaan muutamalla lauseella, mistä luvussa **kerrotaan?**

Aikaa tehtävään 5min.

TEHTÄVÄ: suunnittele, miten kertoisit tarinan omin sanoin. Laita muutamia ydinsanoja muistiin.

Kivikauden kehitys:

Kivikausi

Alkeelliset apuvälineet

Metsästys, kalastus,
keräily

Työkalut ja aseet, tuli,
kieli, vaatetus

Uskomukset, taide ja
musiikki

Kauppa

Mesoliittinen kausi n. 8000 eaa. – 6000eaa.

- Saviastiat
- Kalaverkot, keihäät,
koukut, kanootit
- Koira
- Jousi ja nuoli

Neoliittinen kausi n. 6000eaa. – 3000eaa.

- Maanviljely
- Tuotantoeläimiä
- Pysyvä asutus
- Paimentolaisuus
jatkuu
- Kudonta
- Kastelu
- Hallinto
- Kirjoitustaito
- Metallin
työstäminen
(pronssi, rauta)

Elämää keräily-yhteiskunnassa

- keski-ikä oli 25-30 vuotta
- naiset keräilijöitä, miehet metsästäivät
- ravinnosta n. 70% keräilystä
- ravinnon hankkimiseen kului kaksi päivää viikossa
- keräily ei elättänyt suurta yhteisöä
- väkimäärää rajoitettiin

Jäänne. Argeologia.

6500v vanha luurankolöytö
neoliittiselta kaudelta
Baijerista, Saksasta.

Täytin juuri 5500 v.
Minut nimettiin Ötziksi
Olen Alppien metsästäjä-keräilijä

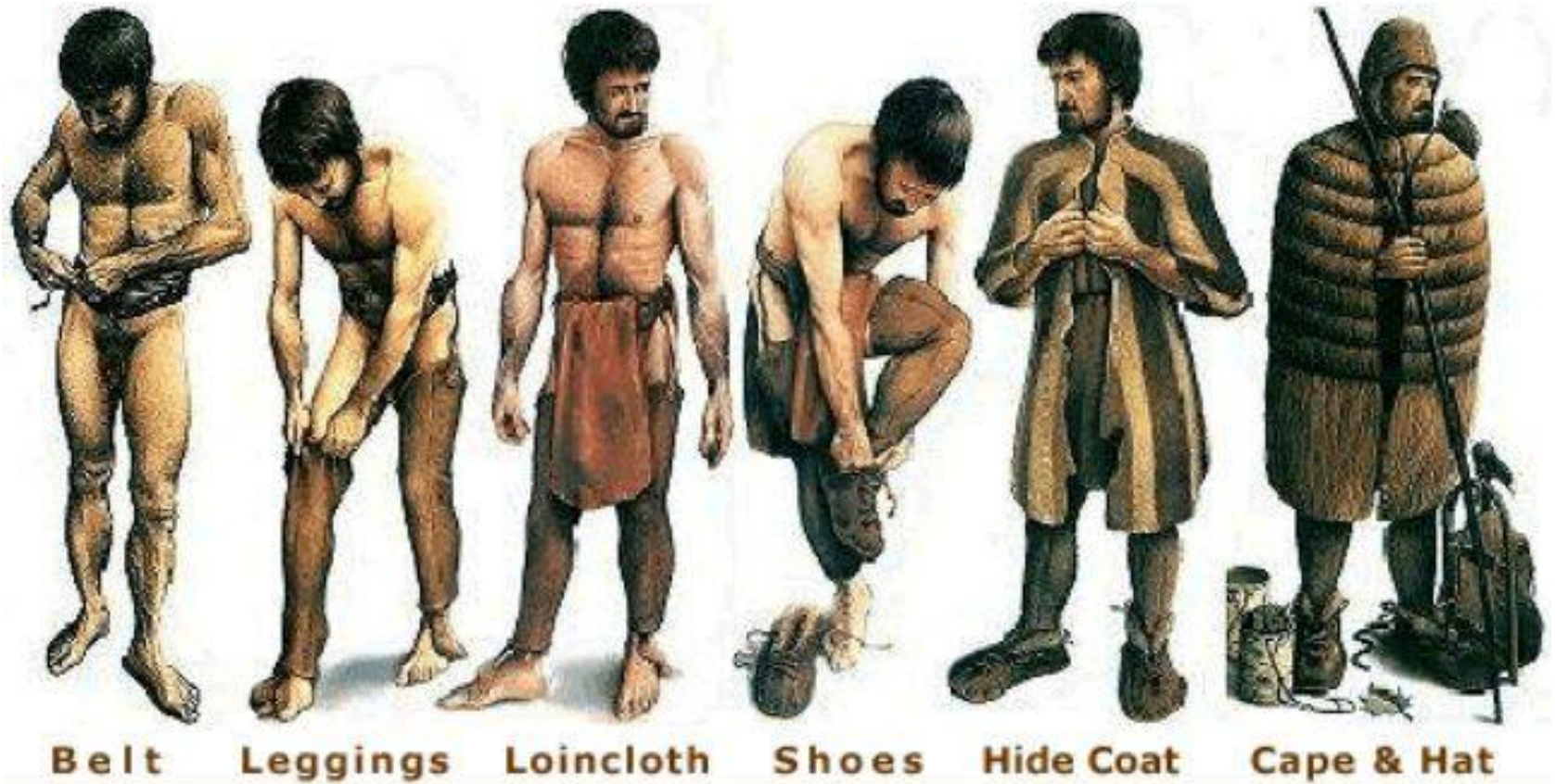

Vaatteeni
pakastuivat
Alppien
jäätikköön.

Puetaan päälle esihistoriallisen miehen vaatteet.

Otzi the Iceman

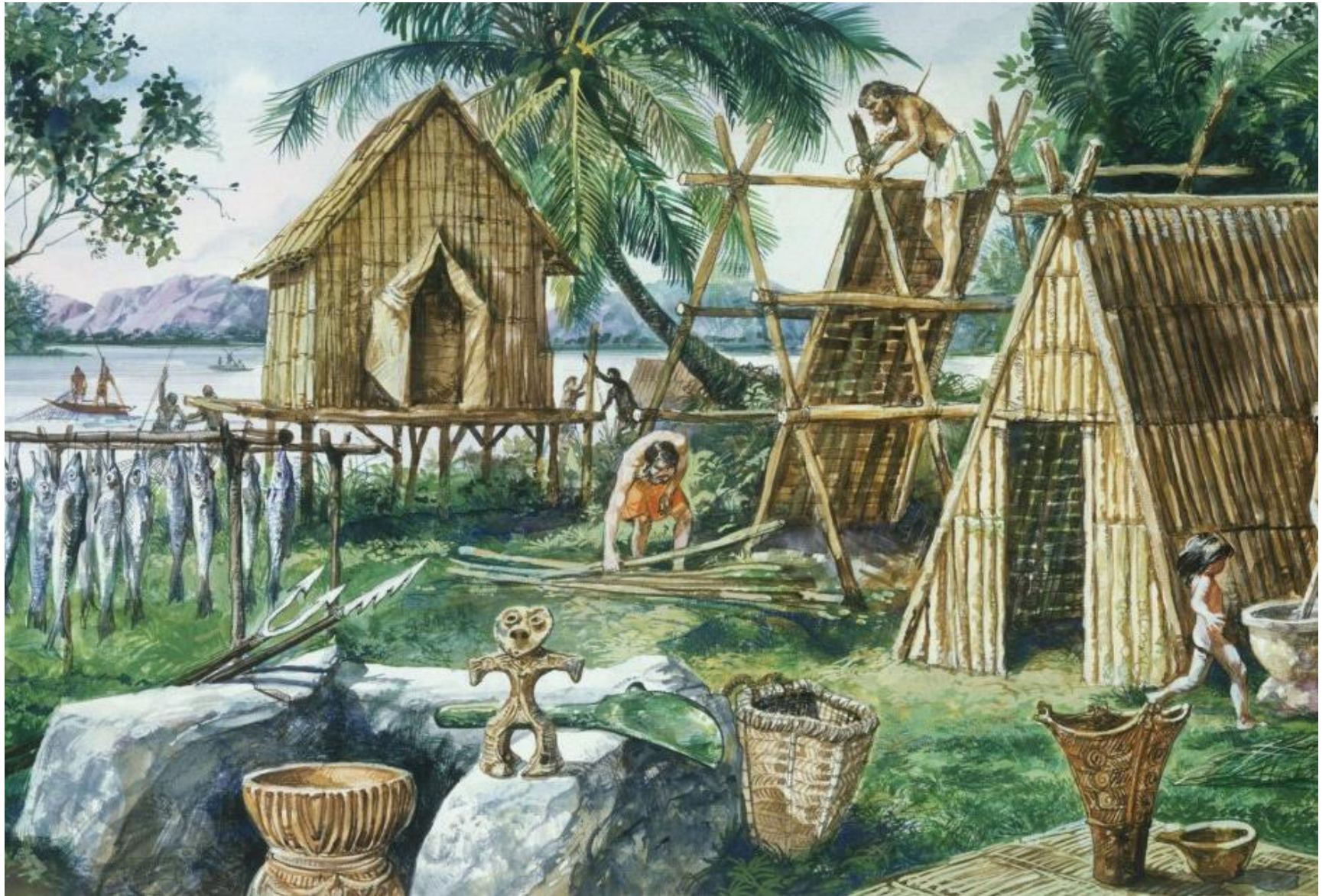

Valitsetko Ötziin varusteet vai nykyihmisen varusteet esihistorialliselle retkellesi?

"I'M TIRED OF HUNTING AND GATHERING, TOO, BUT
NOBODY'S INVENTED **GROCERY STORES** YET."

Miksi
maanviljelyyn
siirryttiin
8000-
6000eaa.

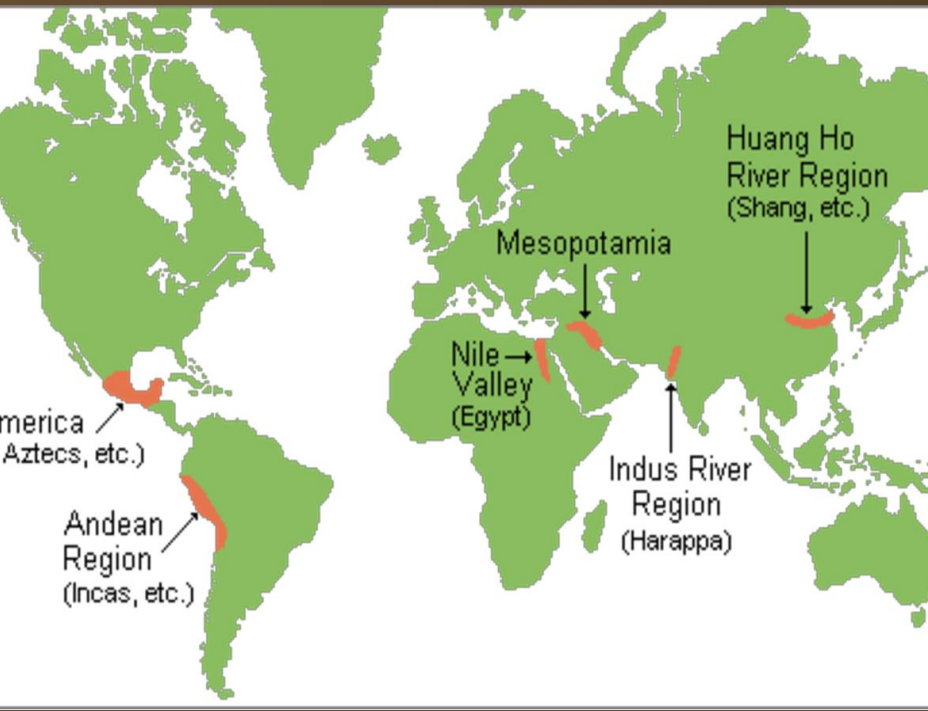
Ilmasto muuttui
Jääkausi päättyi

Ilmastoteoria:
Suurriistan tuho
viljely

Väestöteoria
Keräily ja metsästys eivät riittäneet

”Oivallus, tieto”

Review: Ancient Civilizations: - Where are they?

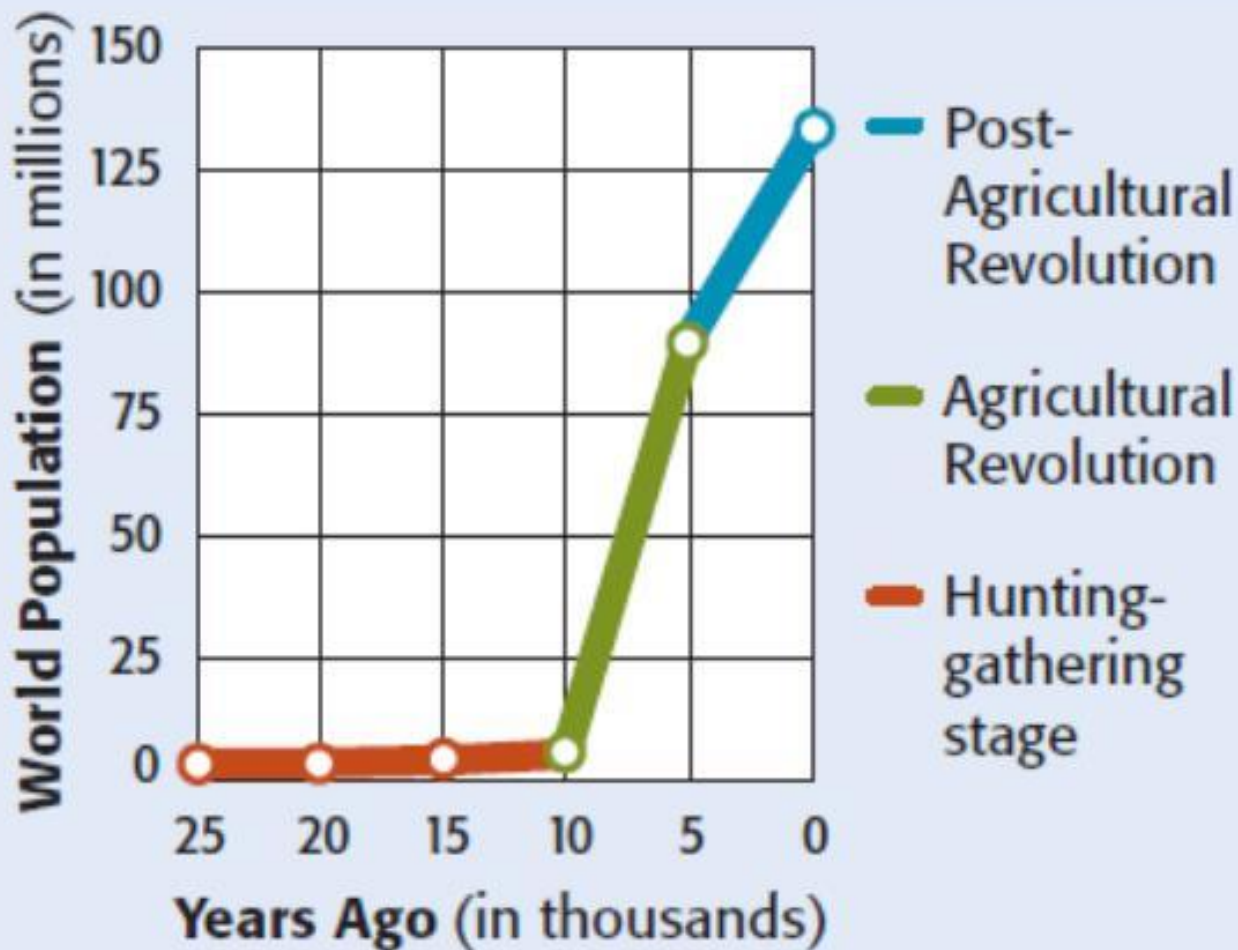
Varhaisten sivilisaatioiden keskittymät:

- Väli-Amerikka (Azteekit), Andit (inkat)
- Niilin jokilaakso
- Mesopotamia (Eufraat ja Tigris joet, nyk. Irak, Iran, Syyria, Turkki)
- Indusjoen laakso (Intia)
- Jangtse-joen laakso (Kiina)

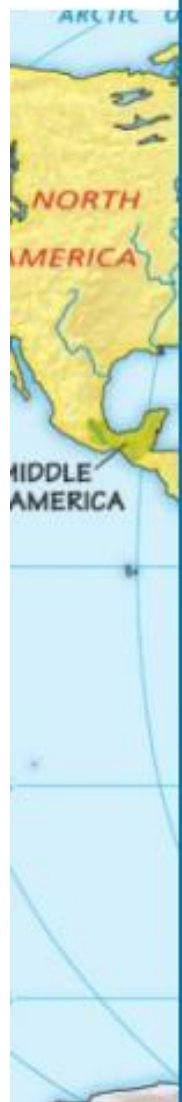
Neo

ure

Population

Source: *A Geography of Population: World Patterns*

Mitkä seikat
tekevät
ihmisryhmästä
sivilisaation?

1. **Maatalouden ylijäämä**
2. **Järjestäytynyt yhteiskunta** (hallinto ja lait, papit joilla oli uskonnollista ja maallista valtaa, koulutusjärjestelmä)
3. **Kaupungit**, jotka toimivat kaupankäynnin keskuksina
4. Kehittynyt **teknologia** (pyörä, aura, purjevene, pronssista aseistus)
5. **Kirjoitustaito** (kauppasopimukset, verotus, traditiot, lait kirjattiin)
6. **Työnjako. Erikoistuneet ammattityöläiset** (kirjurit, sotilaat, kauppiaat, papit, opettajat, metallityöläiset, ruukuntekijät, virkamiehet, maanviljelijät, käsityöläiset = luokkayhteiskunta ja työnjako)

Kappaleet 3 ja 4. Perustele esimerkkien avulla. Laadi teksti, käsitekartta tai ppt-esitys.

**Miksi
Egyptin/Mesopotamian kulttuureja
voidaan sanoa
korkeakulttuureiksi ja
mitä ongelmia
kulttuurit kohtasivat?**

Millä perusteilla
Egyptin ja
Mesopotamian
kulttuureja voidaan
pitää
korkeakulttuureina?

Kehittynyt maanviljely: kastelujärjestelmä -
> työnjako, viljalajien jalostus, kotieläimet -
> ylijäämä -> verotus

Pysyvä asutus: kaupungit - kaupunkivaltiot

Hallinto: kirjoitustaito, lainsäädäntö

Uskonto: monumentit (pyhät rakennukset),
tiede (lääketiede, tähtitiede, kalenteri),
taide, matematiikka, kalenteri,
matematiikka, geometria.

Kauppa: kauppareitit

Yhteiskunta eriarvoisuus

Kulkuyhteydet (joet, meret)

Tekninen kehittyneisyys

Mitä
ongelmia
kulttuurit
kohtasivat?

Mesopotamia:

Kastelujärjestelmä epäonnistui:
suolaantuminen, soistuminen

Eroosio

Eriarvoisuus

Taudit

Sodat

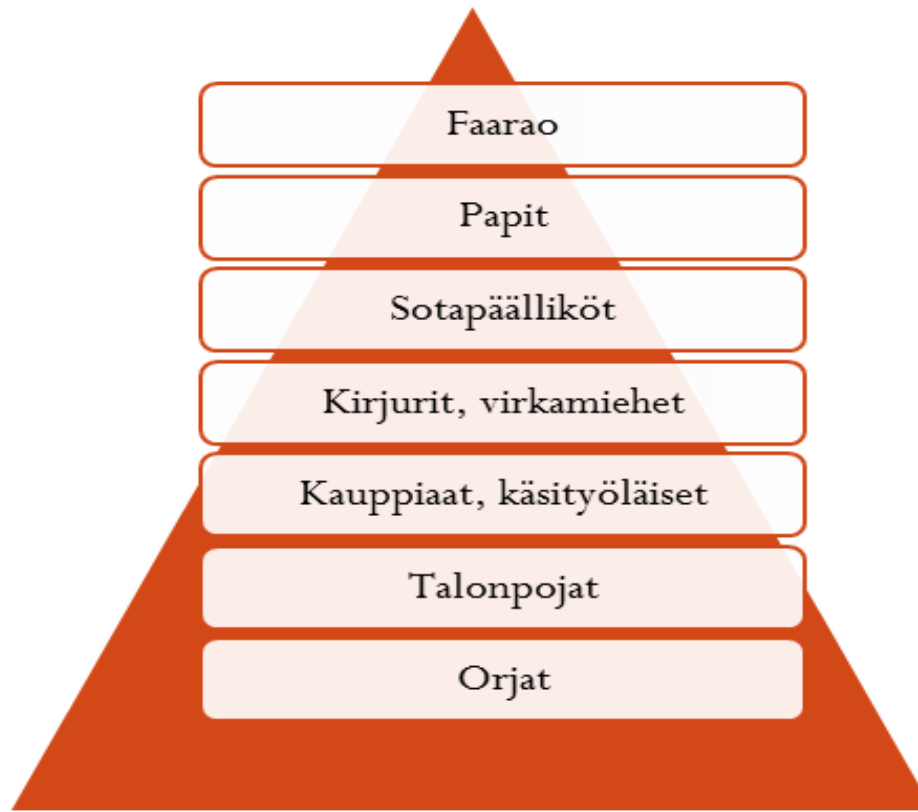
Egypti

Viljelyaluetta ei voitu laajentaa
(tulvan rajat)

Harvoin tulvien epäsäännöllisyys

Eriarvoisuus

Taudit, sodat

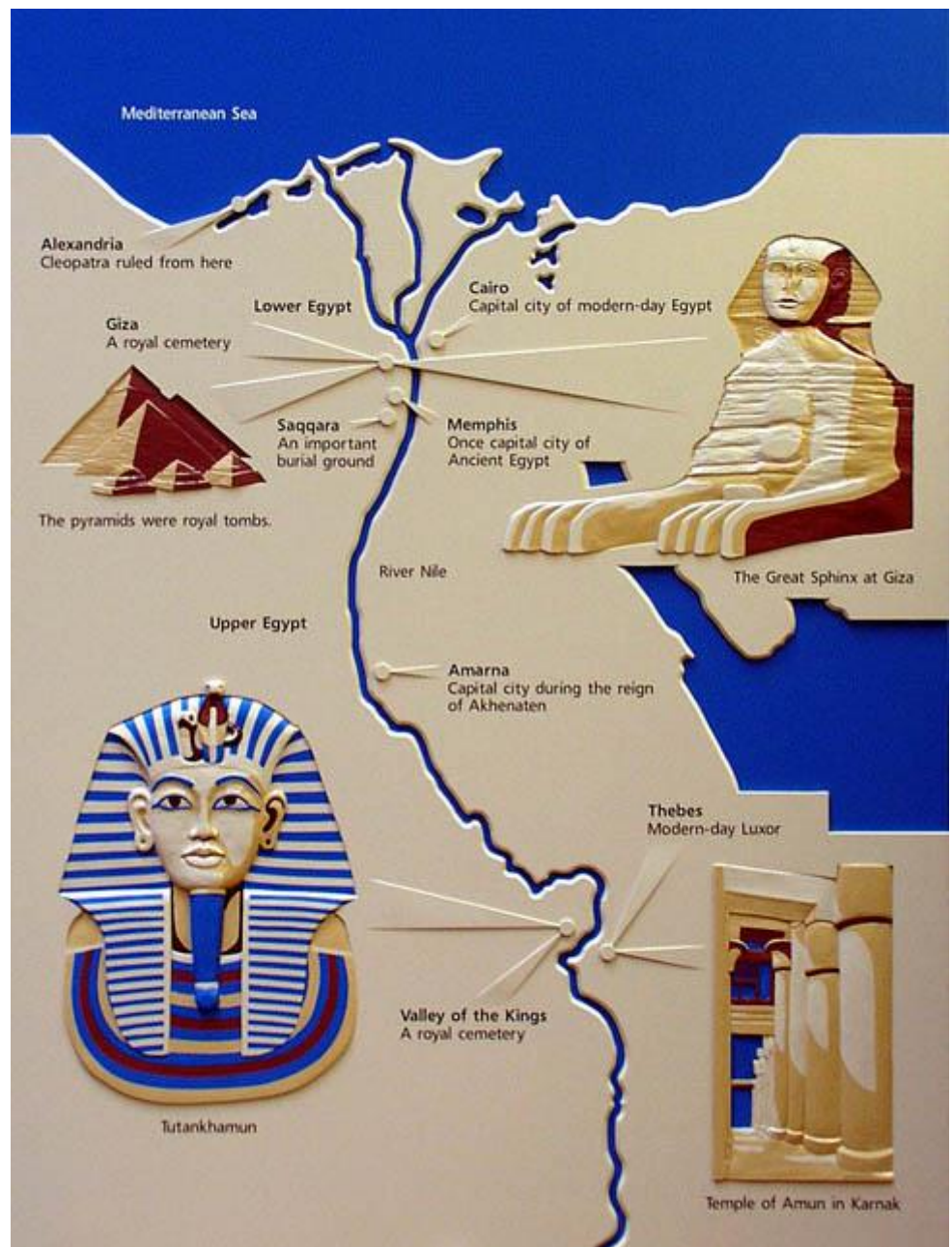

Egyptin yhteiskunta:

Noin 2665-2155 eKr. Egyptin vanha valtakunta.

1061-1650 eKr. Egyptin keskivaltakunta.

1554-1080 eKr. Egyptin uusi valtakunta.

Lähi-itä:

1. Sumerit (3500eKr. – 2300 eKr.)
Kaupunkivaltio, kirjoitustaito, oikeusjärjestys, verotus
Kalenteri, matematiikka
Metallin käyttö, pyörä
2. Akkadilaiset 2300eKr. Kuningas Sargon
Mesopotamia yhtenäinen valtio
3. Babylon 1700 eKr. Hammurabi (lait)
4. Assyrialaiset 1300 eKr. -
5. Persia 500 eKr.
6. Aleksanteri Suuri 300-l eKr.
7. Rooma 30eKr-
8. Arabit (islam) 600-l jKr

